

Rechtskundig Weekblad

Verschiјnt elken Zondag

Vereeniging zonder winstgevend doel

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller

Mr RENÉ VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

DE ERKENNING VAN DE SOVIET- UNIE EN HET PRIVAAT RECHT

De erkenning der Soviet-Unie zal niet enkel een grooten invloed uitoefenen op het Internationaal Publiek Recht alsook op economisch gebied, maar niet minder op het Internationaal Privaat Recht. Het is door het bestudeeren van de bepaalde gevallen welke aan de Rechtbanken zullen onderworpen worden, dat men zich stilaan zal kunnen rekenschap geven van het belang en van de verscheidenheid der vraagstukken welke in deze materie zullen oprijzen. Ongetwijfeld zullen de gerechtskorpsen dikwijls aarzelen wanneer zij buitengewoon ingewikkelde punten zullen moeten onderzoeken en de studie van hunne rechtspraak zal niet van alle belang ontbloot zijn.

De moeilijkheden overigens zullen talrijker zijn in het Privaat Recht dan in het Publiek Recht. In zake Privaat Recht immers ontbreekt er in het algemeen het politiek element welk in het Publiek Recht een transactioneele oplossing vergemakkelijkt en dikwijls een juridische oplossing verhindert.

Van nu af, kan men zich reeds rekenschap geven van sommige moeilijkheden welke ongetwijfeld zullen ontstaan en van de oplossingen waartusschen men zal moeten kiezen. Met het oog op wat in de andere landen, welke de Soviet-Unie reeds vroeger erkend hebben, op juridisch gebied gebeurde, en gebruik makende van hun ervaring, zouden we willen pogen, van nu af, sommige problemen welke ongetwijfeld in België zullen oprijzen, te onderzoeken.

Zoolang de Belgische Staat, het bestuur der

Soviets niet erkend had, mocht men zich afvragen of de Belgische Rechtbanken, in de gevallen waarin zij, ingevolge het Belgisch systeem van Internationaal Privaat Recht, de vreemde wetten moeten toepassen, de nieuwe Russische wetgeving of de Keizerlijke Russische wetgeving moesten volgen. Onze Rechtspraak was daarover nog al verdeeld, maar besliste in 't algemeen dat het oud Russisch Recht moest toegepast worden. (Verbr. 3 Maart 1930 B. J. 1930, 273; Recht. Luik, 21 Maart 1929, B. J. 1929, 627; Rechtb. Brussel, 10 November 1923, Pas. 1924 III, 54; *ibid.* 5 Januari 1925, B. J. 1926, 16; in zelfden zin : Pouillet Manuel de droit International Privé, nr 262; In het Staatsblad, Moniteur Belge, van 15 November 1926, vindt men eene wet waardoor, niettegenstaande de dekreten van verbeuring in Rusland, het bestaan van Belgische Maatschappijen welke in Rusland hun bedrijf uitoefenden, verlengd wordt).

De Rechtspraak van vreemde landen was ook in dezen zin gevestigd. (*Engeland* : zaak Luther Sagor in eersten aanleg, Journal du droit International 1921, 987; *Frankrijk* : Hof Parijs, 19 Januari 1920, Revue droit International Privé 1920, 138; Hof Parijs, 20 November 1920; *ibid.* 1921, 227; Hof Aix, 7 Februari 1922; *ibid.* 1924, 157; Hof Parijs, 2 Februari 1921, Journal du droit International 1921, 588; Hof Parijs, 9 Februari 1921; *ibid.* 1921, 588; Hof Parijs, 20 Juli 1921. Gazette du Palais, 1921, 320; Recht. Seine, 12 April 1921; *ibid.* 1924, 96; *Nederland* : Rechtb. Amsterdam, 16 October 1925, Weekblad van het Recht, 11441; zelfde

Rechtb., 29 October 1926, Nederlandsche Jurisprudentie, 1927, 229. Nederland past op de Russen de verdragen toe van 's-Gravenhage, welke door de Soviëts opgezegd werden, de oud-Russische Consuls in Frankrijk genoten tot aan de erkenning der Soviëts de machten over hun landgenooten, welke hen verleend werden door internationale verdragen, en de Russische onderdanen genoten in Frankrijk in zake huishuren, de voorrechten voorbehouden aan de bondgenooten. (Journal Officiel Français, 31 Augustus 1918, 7664. Zie ook Le Révolution Bolchevique et le Statut juridique des Russes. Le point de vue de la jurisprudence anglaise door V. R. Idelson. Journal du droit International 1924, p. 28; le point de vue de la jurisprudence française par Gruber et Tager. Ibid 1924, 8. Natuurlijk veranderde de Rechtspraak, zooals wij het hier onder zullen zien na de erkenning der Soviëts).

Dit stelsel van de Rechtspraak is zeer logisch. De toepassing van het Soviet-Recht door de Rechtsmachten ware van hunnentwege een misbruik van macht geweest, want zij had als gevolg de erkenning van het Soviet-bestuur, wat niet in de bevoegdheid valt van de Rechtsmachten. (Gemma, Les Gouvernements de fait et le droit privé. Recueil des Cours de l'Académie de droit International de la Haye, 1934, III, 342, en de rechtschrijver geciteerd in B. J. 1931, 65). Inderdaad, in het Internationaal Recht mag men de scheiding der machten niet inroepen en elk feit van een orgaan van den Staat kan de aansprakelijkheid van gansch den Staat meeslepen. Zooals een Amerikaansch rechtsschrijver het zegt in een zeer passende formule « Externally speaks the State with one voice » (Eagleton. Responsibility of States, I.I. 26 en de andere auteurs door hem geciteerd).

Doch de toepassing van het Oud-Russisch Recht ging niet zonder praktische moeilijkheden te wekken. Dit recht is een dood en niet geëvolueerd recht. Soms eischt het de tusschenkomst van niet meer bestaande organen. B.v., in zake echtscheidingen voorziet het de tusschenkomst van godsdienstige of religieuze korpsen. Men weet welke moeilijkheden die toestanden in verschillende landen veroorzaakt hebben. Wij zullen er op terugkomen want, ons inziens, zijn ze nog niet definitief opgelost door de erkenning. Misschien is het wel daarom dat een zekere doch nogal zeldzame rechtspraak besloten had de Soviet-wetgeving toe te passen. (Rechtb. Brussel, 28 Februari 1927, Pas. 1927, III, 38. In dezen zin: Baccara. Note in Revue de droit international Privé, 1930, 306; Sepulcre, les gouvernements non reconnus et l'application de leur législation. Bulletin Institut Belge de droit Comparé, 1926, 65).

* * *

Wat er ook van weze, nu de Soviet-regering door het Belgisch Bestuur erkend werd, is het vraagstuk niet meer betwistbaar. De Hoven en Rechtbanken moeten de Soviet-wetgeving volgen, wanneer zij, volgens ons systeem van Internationaal Privaat Recht, de vreemde wetgevingen moeten toepassen.

Deze toepassing is nochtans niet absoluut.

Inderdaad, er dient opgemerkt te worden dat onze territoriale openbare orde, in sommige gevallen, de toepassing van vreemde wetgevingen kan verbieden, wanneer deze wetgeving tegen die openbare orde indruischt. Dergelijke gevallen hebben zich reeds voorgedaan in de landen die, vóór België, de Soviet-Unie erkend hebben.

Die gevallen kunnen in 't algemeen in twee categoriën gerangschikt worden. Men mag zich afvragen of sommige wetsbepalingen van het Soviet-Recht, betreffende, ten eerste de personen en ten tweede de goederen, niet rechtstreeks tegen onze openbare orde indruischen.

Maar het tegenovergestelde probleem zal ook oprijzen. De Soviëts moeten ons recht toepassen. Krenkt dit recht hun openbare orde niet? Natuurlijk kunnen we al de vraagstukken niet aanhalen waarin het verschil der wetgeving moeilijkheden zal verwekken. Het zal ons voldoende zijn er eenigen vlug aan te duiden.

* * *

Wat de goederen betreft. O.m. zal men aan de Soviëts toelaten zich het gedeelte van het actief dat in België zou berusten, van de genationaliseerde Russische Maatschappijen, toe te eigenen?

Is de ontkenning van eigendomsrecht niet tegenstrijdig met onze openbare orde?

Nog geen enkel geval heeft zich in België voorgedaan. Doch in andere landen bestaat er reeds eene Rechtspraak daarover. De Engelsche Rechtspraak is nogal verdeeld. (Voor de verbeurdverklaring zaak Luther Sagor in beroep na erkenning der Soviet-Unie 12 Mei 1921, Journal du droit International 1921 blz. 987; contra Gerechtelijk Comité van de «House of Lords», 22 Juli 1924; ibid. 1924 I.I. 1081 en Revue du Droit International Privé, 1926, bl. 56). De Italiaansche Rechtspraak neemt de verbeurdverklaring niet aan. (Rechtbank Rome, 26 Januari 1923. Journal du droit International, 1924, blz. 252). Zoo ook de Amerikaansche Rechtspraak (Beroepshof New-York, 25 November 1924 en Januari 1925, ibid. 443 en vlg., met nota van Mr Jacques Schefftel; Beroepshof New-York, 11 Februari 1930 en 28 Februari 1934; Hof van het Zuid Distrikt van New-York, 28 November 1934, Revue critique de droit International 1935, blz. 475, met nota van Baron Nolde). Dit laatste arrest zegt, volgens de Fransche vertaling:

« La législation d'une nation quelconque n'a pas de force extraterritoriale au point de vue du droit. Les limites dans lesquelles, cette législation sera reconnue par d'autres nations, dépendent de la comitas... la comitas est la reconnaissance qu'une nation accorde sur son territoire aux actes législatifs, exécutifs, exécutifs ou judiciaires d'une autre nation, eu égard à la fois à l'obligation internationale et à l'opportunité et aux droits de ses propres citoyens ou d'autres personnes qui se trouvent sous la protection de ces lois... Les décrets confiscatoires du gouvernement soviétique sont manifestement contraires à la politique publique des Etats-Unis. »

Wat de Fransche Rechtspraak betreft indien zij de nationalisatie decreten als bindend aanneemt in princip, voegt zij er bij dat, in de toepassing die er van zou gemaakt worden, de Fransche openbare orde dient geëerbiedigd te worden, wat in feite alle practische toepassing van die decreten uitsluit. (Bordeaux 2 Januari 1928, *Revue droit International Privé*, bl. 94; Parijs, 13 Juni 1920, *ibid.* 1929 bl. 97; Cassatie, 29 Juli 1929, *ibid.* 1931, bl. 342 en *Handelsrechtbank Seine*, 15 Januari 1934, *ibid.* 1935, bl. 468, met nota van Baron Nolde). Dit vraagstuk, overigens, heeft het voorwerp uitgemaaft van lange discussies in het «Comité Français de droit International Privé». (*Travaux du Comité-Français de droit International Privé*) (*Travaux du Comité Français*, Dalloz 1924, bl. 130 en vlg.).

In een onlangs verschenen boek schrijft W. Lieuhard (*Le rôle et la valeur de l'ordre public en droit privé interne et en droit privé international*, blz. 185, nota 20)

« Par les décrets des 13 et 26 décembre 1918 les Soviets ont instauré, en territoire russe, l'abolition de la propriété privée. Indépendamment de toute reconnaissance de l'Etat soviétique par un gouvernement étranger, cette mesure ne peut obtenir aucune consécration à l'étranger, parce qu'elle constitue une mesure politique qui ne peut regarder le juge étranger. En ce qui concerne particulièrement la jurisprudence française, elle a toujours refusé de prendre en considération ces décrets. Cela résulte encore du principe de droit public de la neutralité du juge en matière de politique intérieure d'un autre Etat. Ce n'est pas parce que ces décrets constituent une spoliation des individus qu'on leur refuse l'application à l'étranger, mais en raison de leur caractère politique. Il n'y a d'ailleurs spoliation que du côté des particuliers, du côté de l'Etat soviétique c'est exactement le contraire, c'est-à-dire un enrichissement. Mais cela ne regarde pas le juge français; il n'a pas non plus à invoquer l'article 545 de notre code civil, qui dispose impérativement que nul ne peut-être exproprié sans recevoir une juste indemnité. Cet argument, mis en avant par M. Niboyet, *Répertoire de droit International*, V^e ordre public, est parfaitement superfétatoire, et même en contradiction flagrante avec la vieille règle *locus regit actum*; pour le juge français, une seule règle compte, à savoir son attitude neutre, qui l'oblige à ignorer les lois politiques étrangères.

Les deux affaires les plus connues en la matière sont : Aff. Optorg (*Trib. Seine*, 12 décembre 1923, *Clunet*, 1924, p. 437) : les anciens propriétaires de marchandises confisquées en Russie les revendiquent avec succès devant le juge français, qui, en conséquence, ne tient pas compte des décrets d'expropriation.

Aff. Ropit (Cass., 15 Mars 1928, *Revue de droit int. privé*, 1929, p. 288) : Une société de navigation russe avait réussi à envoyer une partie de ses bateaux à l'étranger et à échapp-

per de la nationalisation. Après la reconnaissance des Soviets par la France, l'Etat russe les revendique sans succès devant les tribunaux français.»

Nochtans moet men wel zeggen dat het eigendomsprinciep in onze landen niet meer zoo rotsvast staat als vroeger en dat het eigendomsrecht « uti et abuti » sinds de laatste jaren veel van zijn waarde en van zijn beteekenis verloren heeft.

Wat zal de Belgische rechtspraak beslissen ?

In een nota gepubliceerd in het *Journal de droit International* (1935, blz. 681 onder een vonnis van Brussel van 20 December 1934) schrijft Mr G. Du-bois-Clavier :

« Ces décrets soviétiques ont confisqué le capital et annulé les actions; aucun texte n'a proclamé la suppression juridique des sociétés. Des tribunaux anglais ont déduit que les sociétés russes continueraient à exister en Angleterre: *Rép. dr. int. pr. Ve Banques russes*, n°s 1, 2 et 13. En droit belge, du moment où les Soviets seront reconnus, les sociétés devront être considérées comme supprimées; la présence d'un capital est un élément essentiel à la validité et à l'existence d'une société;

Que deviennent cependant les avoirs à l'étranger, et notamment en Belgique? Tous les auteurs sont unanimes à considérer que l'ordre public s'oppose à ce que les décrets de confiscation produisent effet à l'étranger.

Les biens des sociétés russes en France sont-ils des biens sans maître? Ils sont au contraire la propriété des actionnaires. La suppression de la société russe entraîne en fait la constitution d'une nouvelle société dont le principal établissement se trouve là où subsistent des biens échappant à la confiscation du gouvernement soviétique.»

* * *

WAT DE ERFENISSEN BETREFT.

Een andere moeilijkheid rijst op wat de erfenissen betreft. Deze zijn om zoo te zeggen afgeschapt in Rusland. Volgens ons systeem van internationaal privaatrecht volgen, in zake erfenissen, de onroerende goederen de plaatselijke wet, en de roerende goederen de wet van de plaats waar de « de cuius » woonde en gehuisvest was.

Wat de Belgen betreft.

1ste geval : Een Belg, gehuisvest in Rusland, overlijdt. Zal het bestuur der Soviets aanspraak mogen maken niet enkel op zijn roerende goederen gelegen in Rusland, doch ook op deze gelegen in België? Zulks zou men moeten beslissen volgens ons stelsel van internationaal privaatrecht. Doch is deze verbeurdverklaring niet tegenstrijdig met onze openbare orde?

Nochtans dient er opgemerkt te worden, dat de Soviets in tegenstrijdigheid met hun begrip van absolute territorialiteit van hun wet, zooals we het later zullen zien, in zake erfenissen, de persoonlijke wet van den overledene volgen, indien de staat, waarvan deze onderdaan is, de erfenis van een onderdaan der Soviets door de Russische wet laat be-

heerschen. (Makarof : Les principes du droit international privé des sociétés, blz. 453.) Doch zooals wij het hieronder zullen zien, is zulks bijna nooit het geval.

2de geval : Een Belg, gehuisvest in België, overlijdt in België doch bezit roerende goederen in Rusland. Zelfde oplossing.

Wat de Russen betreft.

1ste geval : Een Rus, gehuisvest in België, bezit roerende goederen in België en in Rusland en overlijdt. Zijn persoonlijke wet laat hem niet toe die goederen aan erfenamen over te maken. Het bestuur der Soviets zal natuurlijk beslag leggen op zijn goederen, gelegen in Rusland. Doch, zal het ook de goederen, gelegen in België, mogen nemen ?

2de geval : Een Rus overlijdt in Rusland, waar hij gehuisvest is en bezit roerende goederen in België. Volgens zijn persoonlijke wet, welke volgens ons systeem van internationaal privaatrecht moet gevolgd worden, worden zijn goederen eigendom van den Russischen staat. Zal dit bestuur deze mogen eischen in België ?

De zaak wordt betwist in Rechtsleer. (Zie in den zin van de geldigheid van de Russische wetgeving : Trachtenberg in *Revue de droit International Privé*, 1930, nr 4, bl. 303, welke ten voordeele van zijn meening Laurent, Champcommunal, Rolin en Baudry-Lacantinerie aanhaalt; contra, advies van den heer substituut Carrière :

« Une telle législation — zegt hij — me paraît contraire à l'ordre public français. Le droit de disposer des biens est un attribut essentiel de la propriété. La liberté testamentaire est une des bases de nos institutions sociales, elle n'est limitée en France que par des considérations impérieuses de devoir alimentaire et la restreindre dans des proportions aussi considérables que l'a fait la législation russe, c'est, au fond, la supprimer. Il me paraît impossible d'admettre l'application en France de cette suppression, sans troubler profondément l'ordre social établi sur notre territoire. »

(in *Revue de droit International Privé* 1930, bl. 297, voor een vonnis van de Rechtb. Seine, 19 Juni 1929; Prudhomme, *Journal droit International Privé* 1924, bl. 49 en 1925 bl. 303; Aubry en Rau, *Traité de droit Civil français*, 5e uitgave, Bd. I, bl. 131; Lainé, *Introduction à l'Etude du droit International Privé*, Bd. II, bl. 218; Pradier-Fodéré *droit International Privé*, bl. 54; Valéry, nota in *Journal droit International* 1924, bl. 257; Pillet et Niboyet, *Manuel de droit International Privé*, bl. 739; Weiss, *Traité de droit International Privé*, Bd. III, bl. 94.)

Mr. Prudhomme in zijn artikel hierboven aangehaald, schrijft nochtans dat we stilaan het concept van den staat erfgenaam aannemen. Rechtspraak daarover is zeer zeldzaam, daar er weinige Soviet-onderdanen in het buitenland verblijven.

Wij kennen nochtans eenige beslissingen daar-

over. Een vonnis van de rechtbank van Athene heeft de geldigheid van een testament, gemaakt door een Russischen onderdaan, erkend, niettegenstaande hij, volgens zijn persoonlijk statuut, geen testament mocht maken. (*Journal du droit International*, 1925, bl. 1111, met nota van Tekenidès, bl. 1143; Themis, 1925, bl. 603. In dezen zin ook rechtbank Stockholm, 3 Maart 1924, Makarof op. cit. bl. 470; Verklaring van de Fransche Kanselarij van 9 Maart 1925. *Journal droit Int.*, 1926, 1166.) In Duitschland wordt het erfenisrecht der Soviets aangenomen, doch krachtens een bijzonder verdrag tusschen hun bestuur en Duitschland (Freund, *Das neue sowjet russische Eherecht*. *Juristisches Wochenblatt*, 1924, 634; Landsgericht en Kammergericht Berlijn, 8 Juli 1922 *ibid.* 1922, 400).

* * *

WAT DE PERSONEN BETREFT.

Volgens ons systeem van Internationaal Privaatrecht moeten we de persoonlijke wet der vreemdelingen toepassen. Maar de Russische wet zal dikwijls onze plaatselijke openbare orde krenken.

In het Soviet-burgerlijk recht is er geen verschil tusschen wettige en onwettige kinderen; het huwelijk is voltrokken door een eenvoudige samenvoeging en zonder inschrijving op de boeken van burgerlijken stand. Deze inschrijving is niet verplichtend. Het opperste gerechtshof van Hongarije heeft beslist, dat zulk een huwelijk niet kon aangenomen worden (28 Februari 1926. *Journal Droit Intern.*, 1923, 1202; contra *London Court of appeal*, 15 Mei 1930. *Junes Law Reports* 440. Onze rechtspraak neemt aan niet « geboekte » huwelijken, Brussel, 29 Juli 1909, *Journal du droit Intern.*, 1912, 483, zoo ook de Fransche en Duitsche rechtsleer en rechtspraak, aangehaald door Makarof, bl. 351.)

Het huwelijk wordt ontbonden door het feit dat een der gehuwden den anderen verlaat of door een eenzijdige verklaring. Er bestaat dus geen verschil tusschen huwelijk en boelingschap. Wel is waar zullen de rechtbanken de rechten, regelmatig in Rusland verkregen, moeten eerbiedigen (zoo ook b.v. de landen, waarvan de wetgeving de echtscheiding niet kent, zullen nochtans op hun grondgebied rekening moeten houden met de verkregen rechten der vreemdelingen, regelmatig in hun land gescheiden) in zoverre dat hun toepassing in België onze openbare orde niet zou krenken. (B.v. opzoeking van een buitenechtelijk vaderschap gedaan en toegelaten in Rusland, doch aanleiding gevende tot rechten welke in België zouden moeten toegepast worden.)

Maar wanneer Russische onderdanen, in België verblijvende, zich tot onze rechtbanken zullen wenden om hun persoonlijke wet, ingevolge de regels

van het persoonlijk statuut, te zien toepassen, zullen de conflicten talrijker worden.

Wij mogen niet vergeten, b.v., dat volgens ons systeem van Internationaal Privaatrecht, de oorzaken van echtscheiding van plaatselijke openbare orde zijn. (Zie *Bartin en Aubry et Rau*, bl. 408, nr. 4; *Valéry*, *droit International Privé*, bl. 1092; *Weiss*, *Manuel de droit International Privé*, bl. 700; *Despagnet de Boeck*, *droit International Privé*, nr. 263; *Hof Parijs*, 30 April 1926, D. 27-II-42 en S. 26-II-100, met nota van *Niboyet*; *Hof Douai*, 29 Januari 1924, S. 24-II-191; *Rechtbank Seine*, 26 Februari 1925 en 14 Februari 1927; *Gazette du Palais*, 1927-II-25). De verdragen van 's-Gravenhage eischen zelfs, dat de redenen van echtscheiding zouden voorzien zijn en door de persoonlijke wet van de gehuwden en door de *lex fori*, doch zij mochten in beide wetgevingen anders gequalificeerd worden. (B.v., de verlating voorzien door het Nederlandsch Recht mag in België aanzien worden als een grove belediging, *Leuven*, 27 November 1909; *Kosters en Bellemans*, *Traité de droit International Privé de La Haye*, bl. 21; *Brussel*, 24 Mei 1912, B. J. 1912-893; *Hof 's-Gravenhage*, 24 Juni 1912; *Kosters en Bellemans*, op. cit., 525). Eenvoudig overspel van den man, voldoende oorzaak van echtscheiding in Holland, mag ook als belediging aanzien worden in België. (*Rechtbank Amsterdam*, 16 Maart 1919, *Nederlandsche Jurisprudentie*, 1920, bl. 1079; zie dergelijke rechtspraak in andere landen: *Tribunal Fédéral Suisse*, 27 Februari 1907; *Cour de Justice Civile de Genève*, 28 November 1908; *Tribunal Cantonal de Neufchatel*, 3 December 1907; *Tribunal Fédéral Suisse*, 13 Februari 1913; *Kosters en Bellemans*, op. cit., bl. 612, 622, 626 en 676; *Reichsgericht*, 8 November 1922; *Bulletin Institut Intermédiaire International*, 1924, bl. 247, nr. 336; *Roumeensch Hof van Cassatie*, 1910, arrest nr. 20591; *Kosters en Bellemans*, op. cit., bl. 595).

Volgens zijn persoonlijk statuut zou een Russisch onderdaan de echtscheiding in België wegens alle redenen en door eenzijdige verklaring mogen bekomen, doch daar er ook een reden van echtscheiding zou moeten bestaan volgens onze Belgische wet, zal hij dikwijls van de voorrechten van zijn wet niet kunnen genieten in België. Ook hebben de Sovjets aan hun consuls de macht gegeven echtscheidingen uit te spreken. Maar zullen al de landen toelaten dat vreemde consuls op hun grondgebied gerechterlijke beslissingen zouden vellen? (*Makarof*, bl. 399.)

In Duitschland neemt men ook aan, dat de communistische wetgeving enkel mag toegepast worden, wanneer hare toepassing de Duitse openbare orde niet krenkt. (*Les rapports des traités Russo-Allemands et l'application du droit soviétique en Allemagne*, door *Dr. Heinrich Freund*, advocaat te Ber-

lijn, in *Journal du droit International*, 1925, bl. 331.) Zulke vraagstukken rijzen overigens ook tusschen andere landen op.

Men weet, b.v., dat de nieuwe Duitse wetgeving, huwelijken verbiedt tusschen Joden en « Ariers ». Men heeft zich de vraag gesteld of dit verbod door de vreemde autoriteiten diende geëerbiedigd te worden in zoo verre, b.v., dat een Duitse onderdaan in andere landen geen huwelijk met een Jood zou kunnen aangaan, ofwel dat er geen rekening zou moeten gehouden worden met zulk verbod, indien het de innerlijke openbare orde van een land krenkt. (*S. Kisch*, *Het Duitsch verbod van gemengde huwelijken*. *Weekblad van het Recht*, 4 September 1935, nr. 12960.)

Wat er ook van weze, de Soviet-wetgeving is zoo verschillend van de andere wetgevingen, dat een Fransch schrijver (*Prudhomme*, *La reconnaissance par la France du gouvernement des Soviets et ses conséquences juridiques*. *Journal du droit International*, 1925, bl. 318) gezegd heeft dat het, om zoo te zeggen, onmogelijk zal zijn tusschen Rusland en andere landen regelmatige juridische betrekkingen te onderhouden! Wel is waar wonen er thans weinig Russische onderdanen in België en zullen onze rechtbanken zeer zelden te beslissen hebben over vraagstukken van persoonlijk statuut. Maar hetzelfde geldt niet voor wat andere vraagstukken betreft.

Men mag zich ook afvragen welk recht de Sovjets zullen toepassen, wat het persoonlijk statuut betreft, op de vreemdelingen die op hun grondgebied zouden verblijven. Zeer dikwijls zullen de juridische principen, welke ons persoonlijk statuut beheerschen, ook rechtstreeks tegen hun gedachten over de innerlijke openbare orde indruischen. Ook hebben ze een zeer sterke neiging om hun plaatselijke wet op al de vreemdelingen toe te passen en om ze aan het *jus soli* te onderwerpen, dit onder voorwendsel dat het communistisch stelsel een wereldstelsel is. (Zie *Gracher en Tager*, *La condition des étrangers dans l'Union des Républiques soviétiques*. *Journal du Droit Intern.*, 1925, bl. 307; *Makarof* op. cit.; *Peteresky* oerki mesduva zod nogo castnago prava: *Int. privaat recht der Soviets*.) B. v. zullen Belgen in Rusland verblijvende, de echtscheiding bekomen, niet enkel indien er een reden van echtscheiding bestaat volgens hun eigen wet, maar ook volgens de Russische wet. (*Makarof*, op. cit., bl. 396; *Peteresrsky* op. cit., bl. 14; *Plotkin en Rosenblum*: *Mezdu parod noe cast noe pravo*, *Int. Priv. Recht*, IV, 888; *Krylov* id. bl. 220; *Gojchlarg* id. bl. 193). Maar onze rechtsmachten zullen nooit die echtscheidingen aannemen en de gevallen van wetsontduikingen, gepleegd door Belgen in Rusland, zullen, meenen we, talrijk zijn.

Zullen de Russische autoriteiten aan onze verte-

genwoordigers in Rusland de gelegenheid geven de voogdij van Belgische minderjarigen, in Rusland verblijvende, te organiseeren, of zullen ze zelf de voogdij beheerschen, wat, meenen wij, hun recht zou zijn bij gebreke aan verdrag tusschen beide landen. (Poullet, Manuel de droit international privé belge, nr. 406.) Het schijnt nochtans, dat ze zich met de voogdij van vreemde kinderen niet zullen bemoeien (Makarof, op. cit. bl. 432), wat, gezien het verschil van principen tusschen beide wetten over ouderlijke macht en familierecht, misschien wel de beste oplossing zou zijn.

* * *

Doch men zou zich een illusie maken, indien men de meening toegedaan was dat men, sinds de erkenning van de U. R. S. S., geen toepassing meer zal moeten maken van het oud-Russisch recht, toepassing welke, zooals hooger gezegd, somtijds zoo moeilijk was.

Inderdaad, het Soviet-recht kan niet toegepast worden op alle personen van Russischen oorsprong, want de communistische wetgeving kent de *denationalisatie*, maatregel waardoor een zeker getal Russen hun nationaliteit verloren hebben. Men heeft zich de vraag gesteld of deze maatregel niet tegenstrijdig was met de internationale publieke orde en indien men gevolg moest geven aan een maatregel van politieke orde? (Niboyet, Revue de droit International Privé, 1927, bl. 24; de Lapradelle, ibid, 1929, bl. 311; Perroud, nota in Journal de droit International, 1926, bl. 948; Tager ibid, nota 1925, bl. 542; contra: André Prudhomme La reconnaissance en France du gouvernement des Soviets et ses conséquences juridiques, ibid 1925, bl. 319.)

De Fransche rechtspraak neemt ze nochtans aan. (Parijs, 30 April 1926, Journal du droit International, 1926, bl. 943, S. 1926-II-85 met nota van Niboyet.)

Men weet dat zulke wetten ook in Italië bestaan en dat er in België ook een wet bestaat over de denationalisatie. In die omstandigheden is het moeilijk te zeggen dat zulk een maatregel tegen onze openbare orde indruischt. Nochtans is de Russische wet over de denationalisatie zeer ingewikkeld, zoo dat Dr. Freund (Application du droit soviétique en Allemagne, Journal du droit International, 1925, bl. 343) kan schrijven: « Il ne sera pas toujours facile pour un émigré russe de fixer la catégorie à laquelle il appartient ».

Om maar een voorbeeld aan te halen, de Russische onderdanen, die in een land verbleven waar er een Soviet-gezantschap bestond, zijn in een korteren tijd door deze maatregelen getroffen dan de anderen!

Wat er ook van zij, of men al of niet de geldig-

heid van deze wetsbepalingen aanneemt, hun gevolgen zijn nog al eigenaardig.

Indien men ze niet aanvaardt, moet men op de Russische vluchtelingen, die in 't algemeen anti-communisten zijn, de nieuwe Russische wetgeving toepassen. Indien men ze wel aanvaardt, vermeerderd men het getal « heimatlosen ». Men zal onmiddellijk antwoorden, dat onder oogpunt der rechtspraak zulks geen moeilijkheden kan meeslepen, daar men op de « heimatlosen » de plaatselijke wetgeving moet toepassen. Dit is waar in de meeste gevallen. Nochtans wat het huwelijk, de echtscheiding en de afstamming betreft, mag men zich afvragen of het niet zou passen, zooals het geëischt wordt in 't algemeen door rechtsleer en rechtspraak in internationaal privaatrecht, de wet toe te passen die het rechtsverband beheerschte op het oogenblik dat het aangegaan werd. Deze oplossing kan gemakkelijk hare verdediging vinden, wanneer men overweegt dat men de partijen wil vrijwaren van gevolgen die ze niet konden voorzien, wanneer zij een rechtsverband aangingen van een somtijds eenzijdige nationaliteitsverandering. Deze oplossing was aangenomen door de internationale verdragen van 's-Gravenhage en wordt gevolgd door een deel onzer rechtspraak. (Bergen, 8 April 1927, B. J. 1927-509, met advies van den heer substituut Weens.) De Fransche rechtspraak had ook deze zienswijze aangenomen, tot het Hof van Verbreking met het beroemd arrest *Ferrari*, de rechtspraak veranderde. (6 Juli 1922, Journal du droit International, 1922, bl. 714, Revue droit International Privé, 1922-1923, bl. 460 met nota van Pillet; Sic: Fransche Hof van Cassatie, 6 Mei 1923, Gazette Tribunaux, bl. 701 en 365, en vonnis Brussel, 27 Juni 1928, B. J. 1928-635 met nota C. N.) Dit arrest stemt overeen met de algemeene neiging, welke de Fransche rechtspraak bezit, de Fransche wetten op de vreemdelingen, in Frankrijk verblijvende, toe te passen, om ze vlugger te assimileeren. In het internationaal privaatrecht zijn we inderdaad thans getuigen van een zeer belangrijke nationalistische strekking. (Zie: La territorialité du droit et les tendances nouvelles en ce sens, door Louis Lucas. Travaux du comité français de droit international privé, 1934, bl. 13; Niboyet, Des modifications à apporter au statut des Français en pays étranger et des étrangers en France. Revue de droit International Privé, 1929, bl. 125) en in sommige landen vindt men zelfs een recht, dat enkel van toepassing zal zijn op de personen van een bepaald ras! Ook in het begin der middeleeuwen waren de statuten op een zelfde grondgebied verschillend volgens de rassen!

Doch de rechtspraak die voor alle gevallen de *lex fori* wil toepassen op de gedernationaliseerde Russische onderdanen, kan nochtans hare verdedi-

ging vinden in het feit dat, wilde men het oud-Russisch recht toepassen, wat sommige rechtskwesties betreft, men zijn toevlucht zou moeten nemen tot instellingen, die niet meer bestaan, o.m. godsdienstige gerechtskorpsen, zoo dat men er zou toe komen dat sommige personen, die b.v. volgens hun persoonlijk statuut het recht zouden bezitten de echtscheiding te bekomen, deze niet zouden kunnen bekomen omdat er geen bevoegde overheid meer zou bestaan om ze uit te spreken !

* * *

Uit die enkele voorbeelden spruit voort dat, zooals we het hooger zegden, de erkenning van de Soviet-Unie niet enkel gevolgen zal hebben op politiek en economisch oogpunt, doch ook op gebied van het innerlijk recht.

W. VAN HILLE,
Substituut Procureur des Konings
te Antwerpen.

RECHTSPRAAK

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer. — 15 April 1935.

Voorzitter : Mr Jouret.

Raadsheeren : MM. de Cocquéau des Mottes en Van Winkel.

Advokaat-Generaal : Mr Van Cuyck.

ERFENIS. — VERBERGING OF ACHTERHOUDING. INZAKE GEMEENSCHAP OF NALATENSCHAP. — BOEDELBSCHRIJVING. — BEDROG. — GELIJKHEID DER ECHTGENOOTEN. — SCHEIDING. — ART. 792 EN 1477 B. W. — STRAFRECHTELIJKE VEROORDEELING. — SANCTIE VAN HET BURGERLIJK MISDRIJF.

Het bestaan eener achterhouding van goeden afhankende van eene nalatenschap of gemeenschap is niet afhankelijk van het verzuim der aangifte dezer goederen bij een geldige boedelbeschrijving. — Het bedrog gepleegd met het doel sommige waarden te onttrekken en de gelijkheid tusschen deelgenooten te verbreken volstaat om onder toepassing der sanctiën voorzien door art. 792 en 1477 B. W. te vallen. Ondanks een correctioneële veroordeeling moet in elk geval de sanctie door het B. W. voor het civielrechtelijk misdrijf voorzien, toegepast worden.

M. M. R. O. en C. M. t/ M. D.

Overwegende dat ten onrechte het beroepen vonnis het bestaan van verberging of wegmaking van goederen eener gemeenschap of nalatenschap afhankelijk stelt van het weglaten dier voorwerpen bij eene geldige boedelbeschrijving;

Overwegende dat om 't even welk bedrog, gepleegd met het doel sommige waarden aan de boedelscheiding te onttrekken en de gelijkheid tusschen deelgenooten te schenden, onder toepassing valt der artikelen 792 en 1477 Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat in zake, zulke bedrieglijke handelingen in hoofde van gedaagde in beroep klaar en duidelijk bewezen zijn;

Overwegende dat uit het gerechtelijk onderzoek op klacht van eischers in beroep ingesteld, gebleken is dat Marie Dinneweth, misbruik makende van eene volmacht van haren man, in verscheidene reizen dezes deposito ter Bank van Kortrijk is geen afhalen of op naam van derden heeft doen overschrijven; dat, om in

dit bedrieglijk opzet te slagen, zij niet enkel het bestuur der Bank in de onwetendheid liet van dit overlijden, maar bovendien de voorzorg nam, bij hare bezoeken aan die instelling hare rouwkleederen af te leggen; dat naderhand, op 31 Oogst 1929, Weduwe Minne, door 't ambt van notaris Heusmans te Thielt, een inventaris deed opmaken, waarin zij het bestaan dier gelden verzweeg en daarenboven eene schuld groot dertig duizend frank verzon;

Overwegende dat de nietigheid dier boedelbeschrijving het bedrieglijk karakter der uiteengezette handelwijze niet wegneemt;

Overwegende dat gedaagde in beroep vruchteloos aan de gevolgen van het gepleegde bedrog tracht te ontkomen door te verwijzen naar de bekentenis door haar afgelegd toen, op 9 October 1929, door notarissen Heusmans en Snoeck, op regelmatige wijze, tot de boedelbeschrijving der bewuste gemeenschap en nalatenschap werd overgegaan;

Overwegende dat wie goederen eener gemeenschap of nalatenschap wegneemt of verbergt slechts door een vrijwillig herstel der schade zijne schuld kan uitwischen; dat de spontaniteit van het herstel niet af te leiden valt uit de enkele ontstentenis van eene voorafgaande gerechtelijke vervolging;

Overwegende dat M. D., verre van uit eigen beweging het gepleegde onrecht te herstellen, ook bij de tweede boedelbeschrijving begonnen is met in de verzwijging van de bewuste gelden te volharden (derde blad recto) en slechts door de klaarblijkelijkheid der voorgebrachte bewijzen (vijfde blad verso en zesde blad recto) tot eene laattijdige bekentenis werd genoopt (zesde blad verso); dat er des te min spraak kan zijn van spontaan herstel der schuld dat Marie Dinneweth, nadat zij bij 't opmaken van den inventaris op 9 October 1929 beschamend was overtuigd geworden, op 5 November 1932, bij haar onderhoor door den Onderzoeksrechter te Brugge, nog immer trachtte een deel der verborgen gelden verder weg te maken, door te beweren dat zij hiermede de verzonnen schuld had betaald waarvan hierboven gewag;

Overwegende, ten slotte, dat nauwelijks dient gezegd dat zoo, eenerzijds het burgerlijk misdrijf om verberging of wegmaking niet noodzakelijk de bestanddeelen van een eigenlijk wanbedrijf insluit, anderzijds de omstandigheid dat het feit metterdaad onder toepassing der strafwet valt en zelfs reeds op strafrechtelijk gebied betoogd is geworden, niet

wegneemt dat het terzelve tijd als burgerlijk misdrijf blijft bestaan en de dader dan ook de door de burgerlijke wet op dit misdrijf gestelde straf moet oploopen;

Overwegende dat de gegrondheid der verdere grieven, zoo in het oorspronkelijk hooger beroep als in het tegenberoep ontwikkeld, door partijen onderling wordt erkend, minstens niet wordt betwist, en de bewuste akte van boedelscheiding uit dien hoofde dan ook dient gewijzigd te worden zooals hierna in het beschikkend gedeelte van het arrest is verordend;

Om deze redenen, het Hof:

Alle verdere of strijdige besluiten verwerpend, verklaart het oorspronkelijk hooger beroep en het tegenberoep ontvankelijk en gegrond; doet diensvolgens het beroepen vonnis te niet voor zooveel het, 't zij door de algemeene afwijzing der verdere conclusiën: 1) de gerechtigheden van de Weduwe Minne in de gezamenlijke onverdeelde boedels niet heeft beperkt tot een vierde; 2) haar niet heeft veroordeeld tot de intresten der hoofdsom van 64.971 fr. 40 cent. welke zij moet verantwoorden; 3) verklaard heeft dat er geene toepassing was der wetsbepalingen rakende de verberging of wegmaking van goederen eener gemeenschap of nalatenschap; 4) bevolen heeft dat de som van 3.000 frank door de Weduwe ten titel van huishuur verschuldigd in de baten der gemeenschap zal worden gebracht; 5) niet enkel den werkelijken, maar insgelijks den denkbeeldigen inbreng heeft verworpen der som van 600 Dollar welke Marie Dinneweth van haar vader had ontvangen; 6) de geheelheid der kosten ten laste van den boedel heeft gelegd;

Verbeterende op die punten:

Zegt voor recht dat het aandeel van gedaagde in beroep zoo in de huwelijksgemeenschap Minne-Dinneweth, als in de nalatenschap van Alfons Minne zal ingekort worden tot 1/4 van den gezamenlijken boedel veroordeelt gedaagde in beroep tot de wettelijke intresten op de door haar te verantwoorden hoofdsom van 64.971,40 frank, respectievelijk sedert de datum waarop het geld ter band werk afgehaald tot diegene der terugbetalingen;

Verklaart gedaagde in beroep vervallen van elk recht op gezegde hoofdsom en intresten en verstaat dat deze gelden vooruit aan eischer in beroep zullen toebedeeld worden; zegt dat de som van 3.000 frank door Weduwe Minne ten titel van huishuur verschuldigd, in de baten der nalatenschap van den man zal worden gebracht; zegt dat, enkel voor wat de berekening aangaat van het beschikbaar gedeelte der nalatenschap van Alfons Minne, de 600 Dollar, door den decujus aan zijne dochter Marie gegeven, denkbeeldig in den boedel zullen gebracht worden aan den koers van den dag der eindelijke vereffening;

Beveelt dat het ontwerp van akte van boedelscheiding opgesteld door notaris Snoeck te Thielt den 20 September 1930 op grond van bovenstaande beslissingen zal gewijzigd worden;

Bevestigt voor het overige het beroepen vonnis;

Verwijst gedaagde in beroep in 1/3 der kosten zoo van eersten aanleg als van hooger beroep; legt de overige 2/3 der kosten ten laste van den boedel.

Scheidt de kosten van het hooger beroep af ten behoeve van pleitbezorger Meester Dubois en Meester Van Heuverswyn, die bevestigen dezelve voor het grootste deel te hebben verschoten.

SCHEIDSRECHTERLIJKE UITSpraak

16 September 1935.

Scheidsrechters : MM. Willy Van Eeckhout en J. Lagrange.
Pleiters : Mters Verhelst en P. Brusseleers.

VERZEKERING. — BRAND. — VERKLARINGEN. — RECHTSVERVAL. — BINDEND VOOR DE PARTIJEN. — TEGENSPREKELIJKE SCHATTING. — AANVAARDING. — GEEN VERZAKING AAN RECHTEN.

De polisclausule volgens dewelke de verzekerde, die door eene brandramp werd geteisterd op straf van rechtsverval er toe gehouden is onmiddellijk hiervan verklaring af te leggen voor den vrederechter en onverwijld afschrift er van aan de verzekeringsmaatschappij te laten geworden, is bindend voor de partijen, hoe streng ook.

De tegensprekelijke schatting tot dewelke de verzekerde raar toetreedt, zelfs na vaststelling van het verzuim van verklaring, heeft niet de beteekenis van eene verzaking aan het rechtsmiddel van verval.

C. H. t/ V. M. H.

Aangezien de vraag strekt tot het betalen eener som van fr. 14680,— wegens brandschade en krachtens eene door partijen gesloten brandverzekering gedagteekend 3 October 1931;

Aangezien de verweerster tot het weigeren der vergoeding als grond aangeeft dat aanlegger verzuimde het rampgeval aan den vrederechter aan te geven en diensvolgens van zijne rechten vervallen is;

Aangezien inderdaad krachtens art. 20, par. 3 en par. 5 der algemeene voorwaarden der verzekeringsovereenkomst, de verzekerde op straf van rechtsverval er toe gehouden is onmiddellijk gezegde verklaring af te leggen en onverwijld een afschrift er van aan de verzekeringsmaatschappij te laten geworden;

Aangezien onderhavig beding, hoe streng ook, en dat de verweerster verklaart in te roepen omdat de brand haar verdacht voorkomt, ofschoon aanlegger van deze betichting op 22 Mei 1934 door de boetstrafelijke rechtbank van Dendermonde werd vrijgesproken, door de rechtspraak eenparig wordt bekrachtigd en als bindend voor de verzekerden beschouwd (zie namelijk Hof van Beroep van Brussel, 23 Februari 1928; Bull. des Ass. 948; Hof van Beroep te Brussel, 27 April 1928; Bull. des Ass. 1929. 84 Hof van Beroep te Brussel, 25 Januari 1929; Rev. Gén. des Ass. et Resp. 430; Scheidsrechterlijke uitspraak, 30 Mei 1930; Rev. gén. ass. et resp. 649; Scheidsrechterlijke uitspraak, 2 Juni 1934; R. W. 843);

Aangezien aanlegger tevergeefs aanvoert dat zijn polis te loor is gegaan en dat hij aldus niet in staat was zich van zijne verplichtingen te vergewissen;

Dat het verlies der polis geen geval van overmacht daartelt, vermits de algemeene brandpolisvoorwaarden in alle dergelijke overeenkomsten eensluidend voorkomen en het dus aanlegger zeer gemakkelijk was de verplichtingen te kennen die bij rampgeval aan de verzekerden worden opgelegd; dat overigens de verzekeringsagent, door wiens tusschenkomst het

contract werd gesloten, hem daar in had kunnen bijstaan;

Dat de verzekeraar geenszins er toe gehouden is zijne verzekerden een verplichting te herinneren die op duidelijke wijze geschreven staat in de verzekeringspolis waarvan hun een dubbel werd ter hand gesteld;

Aangezien aanlegger zich insgelijks ten onrechte beroept op de schattig der brandschade die op tegenspraak tusschen partijen den 28 November 1933 gedaan werd om daaruit af te leiden dat de verweerster aan het middel van verval verzaakt heeft, vermits hij dan reeds het verval bij haar wete had opgelopen;

Dat de schadewaardeering uiteraard een handeling tot bewaring is, waaraan de verweerster zich niet mag onttrekken en die geschiedt onder voorbehoud van alle wederzijdsche rechten;

Dat de verzaking aan een recht niet mag worden verondersteld en de aanwezigheid van den verzekeraar bij de schatting geen aanleiding geeft tot het bewijs van dergelijke verzaking;

Dat overigens algemeen aangenomen wordt, dat de verzekerde niet van het rechtsverval ontheven is, door het bijwonen van den verzekeraar tot het deskundig onderzoek (scheidsr. uitspr. 30 Mei 1930; Bull. des ass. 404);

Aangezien daaruit volgt dat aanlegger aan den strengen plicht tekort kwam die hem door art. 20, par. 3 der verzekeringsvoorwaarden wordt opgelegd;

Dat daarenboven uit de rechtsbundels blijkt dat hij verzuimde binnen de 14 dagen een omstandigen staat der vernielde, beschadigde en geredde voorwerpen aan de maatschappij voor te leggen en dat deze verplichting insgelijks, op straf van verval, wordt opgelegd door art. 20, par 5 der algemeene voorwaarden.

Om deze redenen :

Verklaren wij, ondergeteekende scheidsrechters, uitspraak doende in eersten aanleg, verklaren aanlegger vervallen van alle rechten spruitend uit het verzekeringscontract; wijzen zijnen eisch af.

NOTA. — Zie : O. Malter : De la déclaration de sinistre au Juge de paix in de Revue Générale des Assurances et des Responsabilités, 1928, nr. 345.

RECHTBANK VAN EERSTEN AANLEG TE DENDERMONDE

Burgerlijke Kamer. — 14 Juli 1933.

Voorzitter : M. L. M. Van Winckel.
Pleiters : Mrs P. Seghers en Edg. Van Dessel.

VERJARING. — VERKEERSONGEVAL. — EISCH TOT SCHADEVERGOEDING. — BURGERLIJKE RECHTER. — INVLOED VAN STRAFRECHTERLIJK KARAKTER DER FEITEN. AANRIJDING. — GEEN VERWITTIGINGSSEIN. — BEMERKTE NADERING VAN AUTO. — AFWEZIGHEID VAN OORZAKELIJK VERBAND. AARZELING VAN VOETGANGER. — BREEDE BAAN. — ZWENKING IN PLAATS VAN STILSTAND. — GEEN FOUTIEVE ONTWIJKINGSBEWEGING.

De burgerlijke rechter bij wien een eisch tot schadevergoeding aanhangig wordt gemaakt moet het strafrechterlijk karakter der feiten nagaan die aan de rechtsvordering ten grondslag liggen en bij ontstentenis van voorafgaande strafvervolgning zelf in abstracto den verjaringstermijn vaststellen.

Het uitblijven van het verwittigingssein is zonder eenig oorzakelijk verband met de aanrijding als het slachtoffer de auto van ver zag afkomen.

Het zwenken naar links in plaats van stil te staan, op een breede baan en ten aanzien van de aarzeling van het slachtoffer, maakt geen foutieve ontwijkingsbeweging uit.

Van den Heule t/ Aelbrecht.

Gehoord partijen in hunne middelen en besluiten;
Gezien de processtukken;

Overwegende dat de eisch strekt tot vergoeding der schade welke vader en zoon Van den Heule hebben geleden door het verlies hunner respectieve echtgenooten en moeder, overleden den 26 Juli 1929, aan de gevolgen der verwondingen opgelopen bij een auto-ongeval waarvan die vrouw het slachtoffer is geweest te Buggenhout, den 24 derzelfde maand;

A) *Wat de tegengeworpen exceptie van verjaring betreft :*

Overwegende dat de burgerlijke rechter bij wien een eisch tot schadevergoeding aanhangig is gemaakt, het strafrechterlijk karakter moet nagaan der feiten die aan de rechtsvordering ten grondslag liggen en bij ontstentenis van voorafgaande strafvervolgning, zelf, in abstracto, aan die feiten hun waren rechtskundigen naam moet geven en aldus den termijn der verjaring vaststellen.

Overwegende dat ter zake ten laste van verweerster Aelbrecht wordt aangevoerd dat zij door gebrek aan vooruitzicht of voorzorg onvrijwillig den dood der echtgenooten Van den Heule zou hebben veroorzaakt.

Overwegende dat hier dus wel spraak is van een wanbedrijf zooals voorzien door de art. 418-419 S. W.B. en de vordering, welke hierop is gesteund dan ook slechts in drie jaar verjaart;

Overwegende dat het zonder eenig belang is dat de aan verweerster Aelbrecht ten laste gelegde onvoorzichtigheid, op zich zelf beschouwd, eene overtreding zou uitmaken van het algemeen reglement op de politie van het verkeer, ten aanzien derwelke de verjaring na verloop van een jaar is voltrokken;

Overwegende immers, dat zoo weliswaar, tegenstrijdig met aanleggers beweren, eendaadsche samenloop van misdrijven wel eenheid van straf, maar geene eenheid van verjaring meebrengt, niettemin de verjaarde overtreding nog altijd als bestanddeel van het niet verjaarde wanbedrijf mag weerhouden worden;

B) *Wat den grond der zaak aangaat :*

Overwegende dat al de omstandigheden van het bewuste ongeval reeds zijn achterhaald geworden door het strafrechterlijk onderzoek dat in zake werd ingesteld; dat het dus overbodig voorkomt desaangaande nog eenig getuigenverhoor te gelasten; dat overigens de feiten waarvan het bewijs wordt aangeboden, ofwel reeds vaststaan, ofwel door de vaststaande gegevens der zaak reeds zijn tegengesproken;

Overwegende dat uit gezegd onderzoek blijkt dat op het oogenblik dat verweerster Aelbrecht per autocamionnette van Buggenhout Bosch naar het Dorp

kwam afgereden, het kind Frans Servaes voor het aankomend rijtuig de straat wilde overloopen en wel van rechts naar links ten opzichte der richting door den auto gevolgd; dat het slachtoffer, en andere personen, die zich met haar aan de overzijde der straat bevonden, op het kind hebben geroepen te blijven staan; dat, na eenige aarzeling het kind toch is voortgelopen; dat op dit uiterste oogenblik het slachtoffer meenende dat het kind ging overreden worden, moedig, doch roekeloos, haar leven heeft gewaagd en ongelukkigerwijze ook heeft verloren om den kleine te redden;

Overwegende dat eerst en vooral dient opgemerkt te worden dat het overigens door verweerster bekend, uitblijven van het verwittigingssignaal, zelfs indien het onder de gegeven omstandigheden als foutief kan aanzien worden, in alle geval zonder eenig oorzake-lijk verband is met de kwestieuze aanrijding; dat immers de omstanders verklaard hebben dat zij den auto van verre hebben zien afkomen en ook op het kind hebben geroepen te blijven staan;

Overwegende dat het anderzijds niet is gebleken dat de autobestuurster met overdreven snelheid verweerster Aelbrecht treft;

Overwegende dat, welke ook de tegenstrijdigheden zijn in de verklaringen der getuigen omtrent de plaats tot waar de auto genaderd was toen het kindje aanstalten maakte om de straat over te loopen, het in ieder geval vast staat dat de auto toen reeds heel dicht bij was; dat de zoon van het slachtoffer en zijn makker De Schouwer, die zich langs denzelfden kant der straat bevonden als Frans Servaes, zelfs den tijd niet meer hadden om op te springen en het kind tegen te houden.

Overwegende dat men vruchteloos de autobestuurster er een verwijt wil van maken dat zij haar voertuig niet onmiddellijk tot stilstand heeft gebracht in plaats van af te zwenken om het kind te vermijden; dat, gelet op de algeheele breedte der baan, op het feit dat het kind van op den uitersten boord der baan afkwam, op zijne reeds hooger aangehaalde eerste aarzeling en op de toch immer, relatief trage bewegingen van het kleine kindje, verweersters bewering dat zij gemakkelijk het kind zonder gevaar kon voorbijrijden geheel aannemelijk voorkomt;

Overwegende dat men zonder meer grond aanvoert dat de autobestuurster eene fout heeft begaan met links en niet rechts, af te zwenken en het kind te ontwijken; dat, als men overweegt dat toen verweerster die zwenking uitvoerde het kindje zich nog geheel rechts bevond, en daarenboven wordt rekening gehouden met het gebeurlijk blijven staan of mogelijk terugkeeren van het kind, het feit van voorbij te steken langs den linkerkant, waar stellig het meeste plaats was, niet als foutief kan worden bestempeld; dat in werkelijkheid zonder de goed begrijpelijke, maar niettemin ontijdige tusschenkomst van het slachtoffer, geene aanrijding zoude zijn te betreuren geweest;

Overwegende, voor wat meer in het bijzonder de handeling van vrouw Van den Heule zelf betreft, dat het is gebleken uit de nauwkeurige verklaringen van haar zoon en van De Schouwer, welke respectievelijk eenen afstand van 12 m. en van 5 à 6 m. aanduiden en dat het wordt bevestigd door de reflex-beweging van Wyns, die nog getracht heeft de vrouw te weerhouden, dat deze laatste vlak voor den reeds naar

links afzwenkenden auto naar het kind toe is gesprongen en dus voorzeker ten opzichte der autobestuurster eene plots opduikende hindernis is geweest welke niet te vermijden was;

Overwegende dat uit deze beschouwingen volgt dat de eisch ongegrond is;

Om deze redenen, de Rechtbank:

Kamer van den alleenrechtsprekenden Rechter in burgerlijke zaken, op eensluitend advies van den heer Heynderickx, substituut-procureur des Konings, alle verdere en tegenstrijdige besluiten van de hand wijzende, Marie Aelbrecht, vrouw Jules Verstappen, voor zooveel noodig machtigende om in rechte te staan.

Verwerpt de exceptie van verjaring.

Ontvangt dienvolgens den eisch ingesteld door Jan-Leon Van den Heule in eigen naam en in zijne hoedanigheid van vader, wettelijke voogd van zijnen minderjarigen zoon Louis, en er op beslissende, verklaart den eisch ongegrond; wijst hem af.

Veroordeelt aanlegger in de kosten op taxaat.

BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

Vacantiekamer. — 8 Augustus 1935

Voorzitter : Mr Castelein.

Rechter : Mr Delvaux.

STAATSBAAN. — BOUWEN ZONDER TOELATING. — WET VAN 1 FEBRUARI 1844. — MAXIMUM DER STRAF. — BEVOEGDHEID DER BOETSTRAFFELIJKE RECHTBANK. COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN SCHEPENEN. — BURGERLIJKE PARTIJ. — NIET GEMACHTIGD DOOR DEN GEMEENTERAAD. — ONONTVANKELIJKHEID.

Inzake het bouwen zonder eenige toelating langs de staatsbaan moet art. 9 der wet 1 Februari 1844 in acht genomen worden betreffende de bevoegdheid der boetstraffelijke rechtbank, om wille van het vastgestelde maximum der straf.

Het College van Burgemeester en Schepenen behoeft een speciale machtiging door het Gemeentebestuur om zich burgerlijke partij te stellen.

Gehoord betichte in zijne middelen van verdediging, ontwikkeld door Meester Verbaet, advocaat.

Aangezien het beroep regelmatig is geschied:

Aangaande de betichting :

Aangezien betichte vervolgd werd om te Hove in den loop der maand Januari 1935 zonder eenige toelating langs de staatsbaan huizen te hebben gebouwd, en ook aldaar zonder eenige toelating vanwege het Gemeentebestuur van Hove een winkelhuis te hebben gebouwd.

Aangezien deze betichting in algemeenen vorm is opgesteld en de overtreding voorziet zoowel voor de Staatsbaan als voor de Gemeentebaan en bedoelt het feit gepleegd op grondgebied der Gemeente Hove;

Aangezien de Staat voorwat betreft de staatsbaan geene vervolgingen inspant en dat er dus overblijft het gedeelte der kleine wegenis waarop het gebouw werd opgetrokken;

Aangezien echter desaangaande art. 9 der wet van

1 Februari 1844 oepasselijk is en dat ingevolge de algemeene rechtsprincipen het maximum der straf door dit artikel uitgesproken, zijnde 200 fr., de bevoegdheid bepaalt der Boetstraffelijke Rechtbank (Marcotty Voirie N° 323);

Aangezien de eerste rechter dus onbevoegd was om over het feit te kennen;

Aangaande de burgerlijke partij:

Aangezien het College van Burgemeester en Schepenen niet gemachtigd werd door het Gemeentebestuur om zich burgerlijke partij aan te stellen en dus ook niet om beroep in te slaan tegen het bestreden vonnis;

Aangezien luidens art. 30 der wet van 30 December 1887 deze machtiging noodzakelijk is en speciaal moet gegeven worden voor ieder geding;

Aangezien de boetstraffelijke rechtbanken dit punt van ambtswege moeten onderzoeken (Valerius II, bl. 296).

Om deze redenen:

Verklaart het beroep door het Openbaar Ministerie ingeleid ontvankelijk in den vorm, doch ongegrond voor wat betreft het eerste lid der betichting en bevestigt het bestreden vonnis op dit punt; voor het overige der betichting hervormt het bestreden vonnis, in zooverre de eerste rechter zich bevoegd verklaard heeft om over de zaak te kennen, zegt dat de politierechter onbevoegd was. Stelt betichte buiten zaak zonder kosten;

Rechtdoende over den eisch der burgerlijke partij:

Verklaart het College van Burgemeester en Schepenen niet ontvankelijk om zich burgerlijke partij aan te stellen en beroep in te slaan;

Veroordeelt het College van Burgemeester en Schepenen tot de kosten van beide gedingen.

BIBLIOGRAPHIE

H. SPEYER. — *Corporatisme ou Parlementarisme réformé ?* Brussel. Etabl. Bruylant 1935.

Prof. Speyer die in 1927 zijn zeer gekend werk « La réforme de l'Etat en Belgique » uitgaf, dat zoo veel bespreking uitlokte en zoo gunstig werd ontvangen, liet dezer dagen een nieuw boek verschijnen, waarin dezelfde groote vraagstukken betreffende de hervorming van den staat worden behandeld, doch ditmaal in het licht der allerjongste actualiteit.

In de laatste jaren heeft steeds luider de roep geklonken dat het staatkundig leven een volledige hervorming vereischt, waardoor in de plaats van de politieke vertegenwoordiging op basis van het getal en door middel van het algemeen stemrecht, een nieuwe organisatie dient opgericht te worden die het beheer der gemeenschap zou steunen op een corporatieve groepeerings wijze waardoor men verhoopt het gezag organisch te zien groeien uit de belangengemeenschappen, en aldus aan alle nadeelen die zich thans voordoen met het parlementair systeem, te zien verhelpen.

Het is de al of niet gegrondheid van deze denkrichting die door Prof. Speyer wordt onderzocht in zijn laatste boek dat als titel draagt « Corporatisme ou Parlementarisme réformé ? »

De meeste werken, die in zoo overgroot getal in de laatste jaren aan dit allergewichtigst vraagstuk gewijd zijn, houden zich hoofdzakelijk bezig met het uiteenzetten van ideologieën; het zijn hoofdzakelijk vage ontwerpen van maatschappelijke hervormingen, die meestal weinig aanknoopingspunten bieden voor praktische verwezenlijking.

Het allereerste kenmerk van het boek van Prof. Speyer bestaat er in dat het op deze algemeene richting een gelukkige uitzondering maakt. Inderdaad, de schrijver heeft zich vooral beijverd om, los van alle zuiver philosophische ideologie, enkel en alleen de werkelijkheid in oogenschouw te nemen, en te onderzoeken welke de zakelijke en praktische hervormingen zijn die in het staatkundig leven zouden kunnen verhelpen aan de heerschende ontstemming. Deze praktische strekking, de zuiver positieve doelstelling van den schrijver, vormen in de allereerste plaats de zeer groote aantrekkelijkheid van dit boek, dat zonder twijfel met groote gretigheid zal worden gelezen.

Het boek is echter heel wat meer dan een studie van de politieke actualiteit en het vormt een uitstekende wetenschappelijke bijdrage tot de hedendaagsche staatsleer.

De allereerste vraag die de auteur zich stelt is deze te weten of al of niet het stelsel waaronder ons land geleefd heeft sinds 1830 dient gewijzigd te worden. Dit is aanleiding voor Prof. Speyer om van verschillende grondbegrippen der staatsleer, waarover zoo dikwijls verkeerde meeningen verspreid zijn, zakelijke bepalingen en omschrijvingen te geven: zoo voor het « parlementair systeem » dat onderscheiden wordt van het democratisch bestuur in algemeenen zin, als het systeem der volstreckte primauteit van het Parlement, dat aan de uitvoerende macht de te volgen politieke lijn voorschrijft. Dit grondbeginsel dat door onze constituanten van 1830, zooals de schrijver het betoogt, werd aanvaard, verlangt Prof. Speyer in elk geval te zien behouden en verdedigt hij met klem tegenover diegenen die het aanvallen en die de primauteit zouden willen verleggen naar de uitvoerende macht. De gevaren die in ons land zouden voortvloeien uit een verlegging van het primair gezag, van het Parlement naar de Kroon, worden door schrijver bijzonder belicht.

Wanneer het parlementair systeem in elk geval dient behouden te blijven, dient er nochtans stellig verholpen aan de bezwaren welke dit regiem na zich sleept. Het bijzonderste hiervan is wel de geweldige onbestendigheid van de regeering. Naar aanleiding hiervan toont Prof. Speyer hoezeer deze onbestendigheid veroorzaakt wordt, niet door de gebreken van het parlementair stelsel zelf, maar wel door de onstandvastigheid van de regeerende persoonlijkheden die voor allerlei onbenulligheden den val van de regeering veroorzaken.

De talrijke voorbeelden die we hiervan mochten ondervinden in de laatste jaren worden hier in herinnering gebracht.

Het « Plan van den arbeid » heeft gemeend een hervorming te kunnen aanbevelen die een zekere bestendigheid van het gezag zou medebrengen, wat zoozeer vereischt is voor het beheer eener geleide economie.

Door middel van een volmachtwet zou aan een bepaald college van vijf commissarissen, die de natio-

nale dienst van economisch herstel zouden besturen, de macht verleend worden, gedurende een periode van drie jaar, besluitwetten aan den Koning voor te leggen. Zulks zou ten minste gedurende deze periode de bestendigheid van deze commissarissen verzekeren. Prof. Speyer oefent een onweerlegbare kritiek uit op deze instelling en toont de onoverkomelijke moeilijkheden die zich zouden voordoen in geval van regeeringswisseling en conflict van de nieuwe regering met de commissarissen.

In de praktijk heeft men in ons land, zooals in vele andere landen getracht aan dezen toestand te verhelpen door het stelsel der volmachten. Prof. Speyer is er geen partijganger van. Wanneer deze volmachten zooals thans het geval is, gedurende maanden blijven duren, en de normale regeeringswijze vormen, staan wij stellig voor een verkrachting van de grondwet. Trouwens in de praktijk zijn, bij de toepassing van dit volmachtenstelsel, allerlei bezwaren aan den dag gekomen. Het is een fabel dat de besluitwetten beter zouden voorbereid en degelijker zouden uitgewerkt worden dan de wetten, gestemd door het Parlement: een keuze van herzieningen en wijzigingen aan pas uitgevaardigde besluitwetten is hiervan het overtuigend bewijs. De ministerieele willekeur vormt zonder twiifel een zeer ernstig gevaar; het gebrek aan alle publiciteit bij de voorbereiding brengt aanzienlijke nadeelen mede; de heerschappij van de ambtenaren vervangt maar al te dikwijls het werkelijk gezag en de geheime invloed van allerlei politieke, economische en professionneele groepeerings doet zich op zeer onevenwichtige wijze gevoelen.

Als eenig voordeel van het systeem der besluitwetten erkent schrijver de snelheid waarmede ze worden uitgevaardigd. Doch, toont onze parlementaire praktijk van de laatste jaren ook niet, dat er in de vroegere traagheid van de werkzaamheden der Kamers heel wat verandering kwam en kunnen nieuwe reglementsbepalingen niet in nog grootere mate de werkmethode wijzigen? Prof. Speyer bespreekt verschillende mogelijkheden van verbetering.

Volgens schrijver kan het volmachtensysteem wel in zekere omstandigheden, als tijdelijk middel, diensten bewijzen, doch hij ziet er een gevaarlijke vorming in van ons grondwettelijk leven en acht het dwingend geboden andere wegen op te gaan.

Zal het corporatisme de oplossing brengen? Prof. Speyer die het enkel heeft over staatkundige aangelegenheden, laat volledig de bespreking van het economisch corporatisme terzijde. Doch het politiek corporatisme waarvan zooveel alle heil verwachten, boezemt den schrijver geen vertrouwen in. De politieke vertegenwoordiging van de belangen is een kunstmatige schepping van den geest, gesteund op een eng en vals materialisme en zonder wortels in de werkelijkheid. Het zou het engere privaat belang bevoordeelen, tegen het algemeen belang in. Het is ten slotte ondenkbaar, zonder het bestaan eener dictatuur die volledig alle democratisch beginsel uitsluit.

Het laatste gedeelte van het boek van den schrijver brengt ons zijn eigen stelling. De oorzaak van het malaise is de omstandigheid dat het Parlement overlast is. De uitbreiding van de staatstusschenkomst op alle gebied doet het bezwijken onder de taak. Daarom moet de volksvertegenwoordiging geholpen worden, zoowel quantitatief als kwalitatief. Talrijke zaken dienen het wetgevend lichaam uit de

handen genomen te worden, terwijl de medewerking van vooraanstaande technische krachten aan het Parlement moet worden verzekerd. Een zuiver consultatief corporatisme is volstrekt onvoldoende, zooals trouwens gebleken is uit de praktijk er van in het vroegere Duitschland, waar de bedrijfsraden een weinig belangrijken rol gespeeld hebben. Ook de hoogere raden die wij in België kennen werpen weinig glans af.

De rol van de raden, die Prof. Speyer zou willen in het leven roepen dient er dus een andere te zijn. Deze raden dienen werkelijk een gedeelte van het parlementair werk zelf te verrichten, zonder dat nochtans aan het hooger gezag van het Parlement zou kunnen geschaad worden en zonder, in geval van betwisting, iets te kort te doen aan het uiteindelijk recht tot beslissen van het Parlement zelf. Het voorbeeld van dergelijke inrichting vindt de auteur in den Kolonialen Raad. Prof. Speyer zou zes raden willen zien tot stand komen (voor juridische aangelegenheden, onderwijs en schoone kunsten, gezondheid, handel, landbouw, nijverheid en arbeid). Elke raad zou bestaan uit 21 leden; 7 hiervan zouden door den Koning benoemd worden; 7 door den Senaat en 7 door de Kamer van Volksvertegenwoordigers. De aanstelling van deze leden zou echter niet vrij zijn doch zij zouden moeten gekozen worden uit een lijst van 100 kandidaten voorgesteld door de bijzonderste lichamen die de belangen vertegenwoordigen waarmede de raad zich zal hebben bezig te houden. Deze raad zou den wettelijken tekst volledig uitwerken voor alle aangelegenheden die zijn bedrijvigheid betreft. Deze tekst zou neergelegd worden in het Parlement en, na kort termijn, zou hij in zijn geheel worden aangenomen, wanneer er geen verzet is vanwege een bepaald aantal parlementsleden. Op deze wijze zou men de spoedige verwezenlijking van de noodzakelijke wettelijke maatregelen verzekeren, terwijl van den anderen kant het gezag van het Parlement volstrekt ongeschonden zou blijven.

De invloed van het wetgevend lichaam zou zich inderdaad op een dubbele wijze doen gevoelen; eerst en vooral door de samenstelling zelf van de raden, waarin het Parlement de 2/3 van de leden zou benoemen en ten tweede door het feit dat de uiteindelijke beslissing in geval van betwisting steeds aan het Parlement zelf wordt voorbehouden. De keus door den Koning van 1/3 der leden zou van den anderen kant de mogelijkheid in uitzicht stellen dat zeer hoogstaande persoonlijkheden, die niet door de politieke partijen zouden worden aangesteld, door de Kroon als lid van den raad zouden kunnen benoemd worden.

Prof. Speyer deelt op het einde van zijn werk een volledig wetsvoorstel mede waarin zijn systeem concreet wordt uiteengezet, alsook een memorie van toelichting dat het in klare termen in alle bijzonderheden omschrijft. Dit wetsvoorstel, en trouwens heel het werkje, is in zijn bondigen eenvoud zoo zakelijk en zoo rijk aan gezonde gedachten dat werkelijk bezwaren tegen het voorgesteld systeem theoretisch niet gemakkelijk kunnen worden verdedigd.

Het zwakke punt van het voorstel ligt natuurlijk in de wijze waarop de lijsten zullen worden opgesteld van diegenen die als lid van den raad kunnen worden aangeduid. Hier is noodzakelijk het voorstel van Prof. Speyer eenigszins willekeurig en zal ieder-

een volgens eigen inzicht een andere samenstelling van deze lijsten verlangen. Hier voelt men dan ook zoo terdege de bezwaren die kunnen ingebracht worden tegen elk stelsel voor corporatisme, daar dit gedeelte van het voorstel van den schrijver zeer innig met elke corporatieve organisatie verbonden is.

De voorstellen van Prof. Speyer zijn echter diep doordacht en onderzocht en ze bieden een vruchtbaar terrein voor discussie van deze gewichtige aangelegenheid.

Naar ons oordeel heeft Prof. Speyer door het schrijven van zijn boek aan ons staatkundig leven een zeer grooten dienst bewezen. Het is een van de eerste werkelijk constructieve pogingen om met behoud van de grondslagen van ons parlementair systeem al de vruchten te plukken, die velen zich voorstellen van een corporatieve organisatie, zonder daarbij de nadeelen van dezen laatsten regeeringsvorm te moeten vreezen.

In dezen tijd van chimerische discussies over allerlei vage wijzigingen in het staatsleven doet de zake-lijkheid en het concreet karakter der gedachten van Prof. Speyer deugdelijk aan. Zijn werk is daarbij op wetenschappelijk gebied een belangrijke aanwinst.

Wij meenen echter te moeten doen opmerken dat Prof. Speyer nochtans één punt in de door hem ontworpen organisatie heeft verwaarloosd. Het blijkt inderdaad voortdurend dat in het toekomstig staatkundig leven van ons land meer en meer zal dienen rekening gehouden te worden met de volstrekt gelijke berechtiging van de Vlaamsche en Waalsche gedeelten der bevolking. Een stelsel, welk het dan ook weze, dat niet met een rechtvaardige vertegenwoordiging van de beide landsgedeelten zou rekening houden, zou in zich een kiem dragen van verzwakking. Het zou uiterst wenschelijk zijn dat wij ook van Prof. Speyer konden vernemen hoe hij zich deze verhouding voorstelt in de door hem ontworpen staatsorganisatie.

Wij zijn er van overtuigd dat zijn klare blik, zijn gezond verstand en zijn stevige wetenschappelijke onderlegdheid hem ook op dit gebied een rechtvaardige en tevens praktische oplossing zullen ingeven.

René Victor.

Mr. J. VAN NUFFEL

De Rechten der Vrouw. — Kortrijk, De Caluwe, 1935.

Het boekje van den Heer Vrederechter van Temsche geeft een kort overzicht van alle wettelijke bepalingen betreffende de rechten en plichten der vrouw. Na bondig den rechtstoestand van de minderjarige uiteengezet te hebben, behandelt de schrijver uitvoerig den juridischen toestand der gehuwde vrouw en het gezag van den man. In het derde deel worden de middelen besproken welke de beleedigde vrouw ten dienste staan om haar recht te doen gelden, waarbij we een praktische toelichting vinden van de wet van 20 Juli 1932. Vervolgens geeft de schrijver ons een heel interessant en praktisch overzicht der verschillende stelsels, welke in het huwelijkskontraat kunnen verkozen worden. De wederzijdsche gift tusschen echtgenooten en de levensverzekering worden ook niet vergeten.

In de laatste hoofdstukken wordt het erfrecht der weduwen en de voogdij behandeld en ten laatste de

stand der vrouw in de maatschappij: welke ambten en bedieningen ze mag bekleeden, de wettelijke regels of beperkingen aan dewelke de arbeid der vrouw onderworpen is, en ten laatste de rechterlijke toestand der kloosterzusters.

Zooals de Heer Vrederechter Van Nuffel het terecht in zijn inleiding deed opmerken, streefde hij geen enkel juridisch doel na bij het schrijven van dit werk; de bedoeling was de vrouwen een praktische leidraad te schenken, welke hen helpen zou menige moeilijkheid in hun levensbaan op de beste wijze op te lossen. Van dit oogpunt bekeken is dit boekje volkomen geslaagd en ik wenschte dat er in de meisjesscholen op het programma van de hoogere leer- gangen een cursus gegeven werd in den zin van dit boek. Het is kort en toch duidelijk geschreven; de verschillende hoofdstukken van het burgerlijk wetboek zijn beknopt maar bevattelijk weergegeven. Het is mijn innige overtuiging dat wij den Heer Vrederechter Van Nuffel dankbaar mogen zijn voor den rechtskundigen gids welke hij ons gegeven heeft.

Elza. Koumans-Buyck.

WETGEVING

KONINKLIJK BESLUIT van 15 Juli 1935. — Indeeling van de vrederegerechtskantons naar hun bevolking op 31 December 1934.

LEOPOLD III, Koning der Belgen,

Aan allen, tegenwoordigen en toekomstenden, Heil.

Gelet op artikel 2 der wet van 25 November 1889, gewijzigd bij die van 3 Mei 1912, waarbij de jaarwedden der vrederechters en griffiers opnieuw zijn geregeld;

Aangezien, overeenkomstig deze wet, de bevolking van elk kanton dient bepaald op grond van het aantal inwoners op 31 December 1934 en de verschillende kantons moeten worden ingedeeld in vier klassen, te weten :

In de eerste klasse, de vrederegerechten wier kantons minstens 60.000 inwoners tellen;

In de tweede klasse, de vrederegerechten wier kantons minstens 40.000 inwoners tellen;

In de derde klasse, de vrederegerechten wier kantons minstens 20.000 inwoners tellen;

In de vierde klasse, de vrederegerechten wier kantons minder dan 20.000 inwoners tellen;

Overwegende dat, wanneer eene gemeente de zetel is van twee of drie vrederegerechten, elk kanton moet geacht worden de helft of het derde der gezamenlijke bevolking der twee of drie kantons te bevatten en dat de indeeling dezelfde moet wezen wanneer er meer dan drie kantons zijn;

Op de voordracht van onzen Minister van Justitie en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken,

Wij hebben besloten en Wij besluiten :

Artikel 1. De bevolking van elk vrederegerechtskanton en de indeeling dezer kantons in vier klassen wordt, overeenkomstig de hierbijgaande lijst, bepaald volgens de bevolking op 31 December 1934.

Art. 2. Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zijn, elk wat hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit.

Gegeven te Brussel, den 15n Juli 1935.

1e klasse		(4 kantons)	
		1e	4
Aalst	94.292	2e	80.844
Anderlecht	108.627	3e	80.844
Antwerpen	323.374	4e	80.844

Berchem (Antw.)	82.429	Moeskroen	54.304	Saint-Nicolas (L.)	38.524	Glabbeek-	
Binche	67.986	Namen	89.775	Sint-Truiden	39.330	Suerbempde	18.426
Borgerhout	135.354	(2 kantons)	2	Santhoven	33.587	Héron	14.966
Boussu	76.964	1e	44.888	Zinnik	36.772	Herve	12.276
Charleroi	146.693	2e	44.888	Somergem	20.996	Hooglede	16.754
(2 kantons)	2	Ninove	41.519	Sottegem	26.521	St Maria-Horebeke	17.184
Noord	73.347	Pâturages	46.504	Spa	36.023	Houffalize	9.640
Zuid	73.347	St-Niklaas (O.V.)	49.806	Temsche	35.358	Jehay-Bodegnée	17.827
Châtelet	68.464	Seneffe	45.524	Thuin	23.478	Landen	19.695
Eeckeren	64.578	Dendermonde	55.291	Tongeren	28.205	La Roche-en-	
Gent	181.997	Thourout	48.203	Borgworm	20.699	Ardenne	10.090
(3 kantons)	3	Thienen	45.704	Wervicq	28.767	Zoutleeuw	16.862
1e	60.666	Doornik	53.117	Westerloo	32.063	Leuze	19.894
2e	60.666	Turnhout	44.001	Wetteren	35.634	Marche-en-	
3e	60.666	Verviers	50.473	Ieper	44.994	Famenne	13.036
Hollogne-au-Pierres	78.874	Vilvoorde	56.695	(2 kantons)	2	Merbes-le-Château	18.672
Elsene	134.462	Waver	51.861	1e	22.497	Messancy	16.679
(2 kantons)	2	Wolverthem	45.249	2e	22.497	Meessen	18.041
1e	67.231	3e klasse		Zelee	30.826	Meulebeke	16.617
2e	67.231	Aerschot	33.006	4e klasse		Nassogne	4.862
Luik	163.782	Andenne	21.193	Ardoye	15.217	Nazareth	19.261
(2 kantons)	2	Antoing	28.123	Aat	18.546	Nederbrakel	17.438
1e	81.891	Arendonck	20.372	Avelghem	15.079	Neufchâteau	16.619
2e	81.891	Aarlen	21.789	Bastenaken	12.151	Nevele	19.332
Leuven	121.416	Assenede	23.029	Beaumont	13.019	Oostroosebeke	17.140
(2 kantons)	2	Aubel	21.377	Beauraing	13.321	Paliseul	11.155
1e	60.708	Audenaarde	36.527	Bouillon	7.664	Passchendale	17.313
2e	60.708	Beveren	27.600	Bree	17.191	Peer	15.301
St Jans-Molenbeek	109.096	Brecht	37.215	Caprycke	16.320	Perwez	18.442
Bergen	81.496	Ciney	22.155	Celles	13.165	Philippeville	10.849
Nijvel	65.556	Contich	38.923	Chièvres	16.809	Poperinghe	15.581
Oostende	60.176	Dalhem	21.036	Chimay	15.904	Rochefort	14.705
Sint-Gillis	62.953	Deynze	23.767	Couvin	17.462	Rousbrugge-	
St Joost-ten-Noode	123.224	Diest	37.458	Cruyshautem	19.557	Haringhe	15.396
Schaerbeek	152.550	Dinant	25.734	Durbuy	8.428	Ruyselede	13.136
(2 kantons)	2	Dison	20.359	Edingen	15.759	Saint-Hubert	11.137
1e	76.275	Dixmuide	24.075	Erezée	6.578	Saint-Vith	17.608
2e	76.275	Dour	35.544	Etalle	14.882	Sibret	8.506
Seraing	67.809	Duffel	35.861	Fauvillers	4.679	Sichen-Sussen-	
Ukkel	113.460	Eecloo	35.308	Ferrières	4.801	Bolre	14.132
2e klasse		Eghezée	21.232	Flobecq	12.536	Stavelot	15.497
Assche	51.261	Eupen	24.692	Florennes	15.410	Templeuve	19.993
Beerlingen	45.791	Fexhe-Slins	32.203	Florenville	10.642	Thielt	17.774
Bilsen	50.833	Veurne	27.230	Frasnes-lez-		Vielsalm	9.479
Boom	53.144	Gembloux	29.534	Buissenal	11.034	Virton	18.994
Brugge	163.184	Gistel	27.286	Gedinne	11.075	Waeschoot	13.547
(3 kantons)	3	Geeraardsbergen	31.557	Genepiën	18.373	Walcourt	16.980
1e	54.395	Haecht	30.490			Wellin	5.782
2e	54.395	Hamme	27.523	Gezien en goedgekeurd om gehecht te worden aan Ons			
3e	54.395	Hannut	20.419	besluit van 15 Juli 1935.			
Brussel	194.268	Harelbeke	34.992				
(4 kantons)	4	Herk-de-Stad	23.869				
1e	48.567	Herstal	38.780				
2e	48.567	Herzele	38.724				
3e	48.567	Heyst-op-den-Berg	39.474				
4e	48.567	Hoogstraeten	20.033				
Kortrijk	87.177	Iseghem	29.065				
(2 kantons)	2	Geldenaken	28.064				
1e	43.588	Ledeberg	37.944				
2e	43.588	St-Kwintens-Lennik	38.449				
Evergem	41.662	Lens	26.040				
Fléron	54.062	Lessen	24.605				
Fontaine-l'Evêque	54.898	Limburg	22.543				
Fosse	49.586	Lokeren	30.873				
Gosselies	48.544	Loochristi	26.754				
Grivegnée	49.953	Borgloon	29.240				
Halle	55.306	Louveigné	20.164				
Hasselt	41.281	Maeseyck	22.610				
Herenthals	43.038	Malmédy	20.557				
Hoei	46.528	Mechelen	34.546				
Jumet	40.126	Moorseele	21.146				
La Louvière	54.992	Nandrin	23.399				
Lier	40.015	Neerpelt	31.067				
Mechelen	90.607	Nieuwpoort	20.757				
(2 kantons)	2	Oosterzele	39.482				
1e	45.304	Péruwelz	23.406				
2e	45.304	Puers	31.131				
Marchienne au Pont	41.067	Quevaucamps	23.254				
Meenen	53.329	Ronse	30.128				
Moll	54.172	Rœulx	37.067				
		Rouselare	36.584				
		St-Gillis-Waas	31.656				

UIT DE PERS

DE CRISIS IN HET INTERNATIONALE RECHT

Rede van Prof. Mr J.A. Van Hamel voor de Ned. Ver. voor Internationaal Recht.

Uit de « Nieuwe Rotterdamsche Courant » nemen wij het hiernavolgend belangrijk verslag over :

* * *

Prof. Mr. J. A. van Hamel heeft, in een algemeene vergadering van de Ned. Vereeniging voor Internationaal Recht, in het gebouw van den Hoogen Raad, een lezing over : « De Crisis en het Internationaal recht », gehouden.

Prof. van Hamel ving aan met vast te stellen dat de menschheid weder verbijsterd is. In de crisis waarin zoo-vele goederen wegens een tevéél hun waarde hebben verloren, schijnt dit met het volkenrecht ook het geval. Hij herinnerde aan Rembrandt's aangrijpende schilderij, thans te Amsterdam tentoongesteld : Mozes verbrijzelt de tafelen der Wet. Zullen degenen, die van oudsher het volkenrecht hebben gebouwd, het ook misnoegd zien neder-vallen.

Een algemeene wereldovertuiging heeft blijkbaar niet, zooals men wel gehoopt had, het recht voldoende kunnen

verzekeren. Wij verkeerden in een toestand van volkomen rechtsverwarring, rechtsonzekerheid.

Spreker achtte het niet de gelegenheid, over de jongste gebeurtenissen en haar hoofdfiguren te oordeelen of daaromtrent conclusies te trekken.

Wanneer men zich onbewogen rekenschap geeft van wat gebeurt, ziet men de wereld wederom overgoten met rampen van oorlogsgeweld. De meest primitieve strijdvormen loopen met de meest geraffineerde dooreen. Oorlogsrecht lijkt niet meer aanwezig.

Het aangrijpendste van alles, vervolgde spreker, schijnt het geheel niet meer mee te tellen van het gegeven woord. De menschheid kan veel ontberen en veranderen ook op rechtsgebied, misschien tot het eigendomsrecht toe. Maar de zekerheid van de afspraak van de belofte voor de toekomst... als die wegvalt, ligt alles uiteen. Dit kan in geen menschenleef tijd worden hersteld. Wij hebben hier te doen met een nauwelijks toen tien jaar geleden in kalm overleg gesloten verbintenis tussen de staten om elkanders grondgebied en onafhankelijkheid te eerbiedigen en vraagstukken in vrede te regelen. De tweestrijd: handtekening of staatsbelangen kan voor den statsman vaag dramatisch zijn. dit drama speelt zich ook voor anderen af, die zich tot handhaving van het vredespaat door sancties hebben verbonden.

Spreker wees op de groote beteekenis, aanvankelijk aan «het economisch wapen» van den Volkenbond toegekend. Geen staat zou dit durven trotseeren. Maar daarbij is de veronderstelling geweest, dat het algemeen zou zijn door alle landen toegepast. Nu dit niet zoo is geworden, heeft het slechts beteekenis voor een romp-Volkenbond en is het belang er van in de werkelijkheid veel minder.

Wat de verklaring van minister De Graeff, te Genève, betreft, zeide spreker, dat geen vertegenwoordiger van een zoo aan contracttrouw gehecht land als het onze veel anders had kunnen spreken. Men heeft er echter wel verkeerde gevolgtrekkingen aan vastgeknoopt. De minister heeft zich over de voorwaarden, den omvang en de begrenzing der verplichtingen niet uit kunnen laten. Dit blijft zaak voor nauwgezette overweging. Nederland heeft blijkens de annalen van onze geschiedenis, herhaaldelijk zuur leengeld betaald en niemand verder gediend, met al te consequente, al te genereuse en al te globale opvolging van bondsplichten.

Spreker wees er op, dat ook verder

het internationaal recht in allerlei opzichten weer in een toestand van onzekerheid verkeert

en behandelde o.a. het wapenembargo, het recht van de scheepvaart, van den particulieren handel en van de neutraliteit.

Hij stelde in het licht, dat nog steeds, in beginsel, volgens onze traditie de handel vrij blijft en dat daarin niets immoreels is gelegen, zoolang niet alle anderen zich eveneens onthouden. Van embargo wordt soms alleen de zwakere strijdende partij de dupe.

Sinds 1919 is meer en meer de statengemeenschap weer geworden als een mandje met krabben. Het recht heeft ze niet in harmonie kunnen brengen. Er wordt gestreden met de wapenen van slimheid, brutaliteit en vooral ook van onwaarheid. De wereldopinie wordt van den morgen tot den avond, voor alle vraagstukken, bewerkt met een stelselmatige propaganda, waarvan de menschen zich meestal niet bewust worden. Over geen geschilpunt betaamt bijna een zuivere meening meer. Men oordeelt op schijn-feiten.

En dan is er de zoogenaamde dynamische wereldbeschouwing, volgens welke elkeen de veranderingen in de bestaande orde mag doorzetten, die hem dienstig zijn.

Door dit alles is ook de internationale rechtspraak niet tot haar waarde kunnen komen. De universaliteit van het

internationale recht is een hersenschim gebleken, die soms nog nadeelig gewerkt heeft. Spreker wees er op dat dien-tengevolge bij voorbeeld het groote middel tot verbetering van internationale betrekkingen, de emigratie, in zijn ontwikkeling is belemmerd. Universaliteit dreigt zelfs een lokaal conflict tot een wereldoorlog te maken. En in den naam van de universaliteit, worden van kleinere staten te vergaande offers geëischt.

Wat de Nederlandsche-juristen tot behoud van het internationaal recht kunnen bijdragen.

Spreker verklaarde van meening te zijn, dat enkel klagen geen degelijk werk is. Hij wilde daarom ook in den kring van Nederlandsche juristen bezien, wat zij tot behoud van het internationaal recht kunnen bijdragen. Naar zijn overtuiging kunnen zij er toe bijdragen, door tegen overschatting en overspanning te waken, maar aan den anderen kant duidelijk op te komen, voor wat naar Nederlandsch begrip het internationaal recht aan beginselen omvat. Eenige vastbegrepen autarkie kan hierin geen kwaad. In de eerste plaats zijn wij statisch. Wij wijzen de leer af, die inbreuken op soevereiniteit en grondgebied, als het anderen, sterkeren, van pas komt, verdedigbaar acht. Daar zouden wij zelf ook te veel van kunnen te lijden krijgen.

Vervolgens moeten wij sterk staan voor de trouw der tractaten. Ook wij zijn wel gebonden door tractaten, die we liever anders zouden zien. Maar minachting van de aangegane verplichting kan voor geen staat een toelaatbaar middel zijn.

Ten derde houden wij sterk vast aan internationale samenwerking op vele, vooral praktische, gebieden, ook wat internationaal transport en verkeersrecht aangaat.

Wat onze houding in internationale conflicten betreft, vervolgde spreker, moeten wij weer zooveel mogelijk een eigen rechtsstandpunt zoeken in te nemen, dat nadert tot de bekende rechten en plichten der neutralen in den bekenden zin des woords. Alleen voor een werkelijk algemeene actie behooren wij daarvan af te zien.

En dan moeten wij opkomen voor beginselen van onze eigen Nederlandsche rechtsorde. Wij mogen ze niet voor de opvattingen van andere landen prijsgeven. Spreker voerde als voorbeelden aan de on-Nederlandsche erkenning van de muntdepreciatie in Nederlandsche rechtspraak en de opvatting, dat in Nederland niet-arische huwelijken zouden moeten worden geweigerd.

Hij stelde in dit verband tevens de beteekenis van het politiek asyl in het licht.

Ten slotte, zei spreker, kan Nederland vóór alles helpen, het vertrouwen in het recht hoog te houden, ook al ziet men het soms verwaarloosd. Het recht is en blijft een macht, die sterker is dan het oogenblik of de plaatselijke inbreuk. Het wereldbestel werkt met machtiger sancties, dan de ongeduldige menschheid soms bevroedt. Gods molens malen zeker, maar zij malen langzaam. Wie zijn recht waard is, zal eenmaal tot zijn recht komen. Spreker gaf als voorbeeld, die ook in het tegenwoordige tijdgewricht tot steun kunnen stemmen, Polen en de Unie van Zuid-Afrika, die beide als wonderen der geschiedenis na verovering weer tot zelfstandige staten zijn geworden.

Het internationaal recht, besloot prof. van Hamel, moet in de stormen worden geholpen en behouden geborgen door vastberaden, praktisch, deugdelijk werk, op gelijke wijze, als dat wordt verricht door de mannen der redding-maatschappij. De verbrijzelde wet der steenen tafelen is óók herleefd!

*
*

De vergadering applaudiseerde na prof. van Hamels's rede hartelijk.

*
*

Discussie

Uit de vergadering heeft Mr. W. J. B. Versfelt opgemerkt, dat het volkenrecht vooronderstelt een objectieve rechtsorde maar dat prof. van Hamel schijnt te onderscheiden een Nederlandsch, Duitsch, Engelsch, enz., internationaal recht. Moeten wij aan een objectieve internationale rechtsorde vasthouden? Of moet de nationale opvatting primair zijn? Zoo ja, vernietigt zij niet de objectieve rechtsorde?

Mr. Jansma zeide, door prof. Struycken er op te zijn voorbereid, dat, als de ure des gevaars naderde, de sancties volstrekt niet zoo automatisch zouden worden toegepast. In het stadium, dat wij misschien vandaag ingaan, krijgen wij, naar te verwachten is, een internationale orde als van voor 1914, waarbij een practisch recht, helaas ook een practisch oorlogsrecht noodzakelijk is. Daarbij kunnen wij inderdaad werk doen als van de reddingmaatschappijen. Dit met betrekking tot de toekomst der vereniging.

Mr. Van der Flier zeide hartelijk te hopen, dat de vereniging niet zal terugvallen tot het werk van 1899 en 1907, maar, als de universaliteit van den Volkenbond thans faalt, zij zal voortgaan met de versterking van die universaliteit.

Mr. von Braumhauer verklaarde, geen tegenstelling te zien tusschen Volkenbondsrecht en verzorging van het practisch oorlogsrecht. Voort kunnen kleine landen veel goeds doen op het gebied der internationale rechtsorde. Spreker heeft geen berouw van Nederlands toetreding tot het Volkenbondspact. Wij zijn een klein land en « recht boven macht » is ook voor ons een belang.

Wij moeten Englands streven steunen, niet à contre cœur, maar ten volle. En dat het huwelijkscontract met Duitschland betreft, wij moeten buiten de deur houden, wat in strijd is met de droits de l'homme, wat onrecht is ;

tractaten moeten naar billijkheid worden uitgevoerd. Het is uit den boeze, ons te vergifigen met vreemd recht. Zijn wijzelf, waar mogelijk, actief, dan kunnen wij wel degelijk het recht tot herstel brengen.

Mr. C. de Wilde, uit Utrecht, betoogde, dat er ook nu geen reden is tot pessimisme, omdat alle ontwikkeling een zekeren tijd vordert.

Antwoord van prof. van Hamel.

Prof van Hamel antwoordde o.m., dat, wat sedert 1918 op het gebied van het internationaal recht naar voren is gekomen, ondanks de grootste crisis, niet verloren zal gaan.

Vroeger hadden wij in Nederland een Geldersch recht, een Utrechtsch recht, enz., maar het was toch alles op Nederlandschen grondslag. Nu hebben wij geen Duitsch, Nederlandsch, Engelsch, enz., internationaal recht, maar er zijn wel een Deutsche, Nederlandsche, Engelsche, enz., visie op.

De heer Baumhauer, zeide prof. van Hamel, niet bereid te zijn tot het bespreken onzer tegenwoordige internationale verplichtingen, omdat die een delicate kwestie vormen, ter beoordeeling van de Nederlandsche regeering. Men doet nu wel, alsof economische en militaire sancties te scheiden zijn, maar het kwam spreker voor, dat de laatsten uit de eersten voortvloeien. Pacta sunt servanda en spreker wenschte de bloeheid niet te verdedigen. Maar ons land is wel eens te ver gegaan met de vervulling van zijn bondspligten, b.v. bij de gewapende neutraliteit van 1780 en door onze houding bij den vrede van Utrecht van 1713. Dan waren de gevolgen voor ons niet gunstig. Zulks neme men ook in aanmerking.

De voorzitter, Mr. Kusters, heeft prof. van Hamel voor zijn belangwekkend betoog bedankt.

ERRATUM

Beschouwingen over de wet van 15 Juni 1935 door den Heer Procureur-Generaal Hayoit de Termicourt

In de « Beschouwingen over de wet van 15 Juni 1935 » van den heer Procureur Generaal Hayoit de Termicourt, die verschenen in het 2e nummer van

dezen jaargang, zijn enkele drukfouten geslopen, waarop wij de aandacht van onze lezers wenschen te vestigen.

Men gelieve als volgt te verbeteren:

Kol. 45. — (6)	lees : (7)
Kol. 43. — (3) Zie bl. 11	lees : Zie kol. 39.
Kol. 45. — (7)	lees : (6)
Kol. 45. — (5) ... bl. 17	lees : (5) kol. 44.
Kol. 48. — (2) ... nota	lees : (2) ... nota 3 klo. 63.
Kol. 49. — wijzigingen	lees : wijziging
Kol. 58. — (5) ... nota 4, bl. 31	lees : (5) ... nota 2, kol. 56.
Kol. 63. — artikel 35	lees : artikel 36.
Kol. 63. — (3) ... art. 35	lees : (3) ... art. 36.
Kol. 63. — (3) ... den lasthebber	lees : (3) ... een lasthebber.
Kol. 64. — betreffende ten uitvoerlegging	lees : betreffende hunne ten uitvoerlegging.
Kol. 73. — (1) ... § 6	lees : (1) ... § 1.
Kol. 73. — (3) ... artikelen 2	lees : (3) ... artikelen 23.

HET GEBRUIK DER TALEN IN BURGERLIJKE GERECHTSZAKEN

samengesteld door A. Rodenbach.

- 1) Verschillende drukfouten, in de tabel in ons vorig nummer ingelascht, dienen als volgt verbeterd: bl. 112, *expedities*, lees : *exepities*.
2) Bl. 113 en 114. — Paragr. b) dient als volgt verbeterd:

b) RECHTSMACHTEN IN HOOGER BEROEP

1. *Princiep* : gebruik der taal waarin het bestreden vonnis is gesteld.

2. Beroep van scheidsrechterlijke vonnissen.

a) in het Nederlandsch gesteld,

voor rechtbanken van 1sten aanleg van { Henegouwen, Luik, Luxemburg, Namen
Arrondissement Nijvel

b) in het Fransch gesteld, voor rechtbanken van 1sten aanleg van

{ Antwerpen, West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen, Limburg,
Arrondissement Leuven

verwijzing naar de meest nabije rechtbank van zelfden rang in een ander taalgebied.